

Veiledning for bilbransjens krav til bedriftshelsetjeneste

Alle Foto: Shutterstock

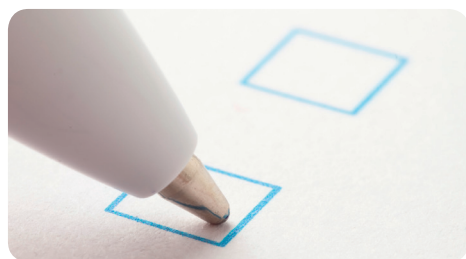
Denne sjekklisten skal gi arbeidsgivere i bilbransjen en rettesnor ved bestilling av BHT i tillegg til den mer generelle veilederen, som finnes på NHOs nettside.

Sjekklisten skal hjelpe bedriften til å vurdere og bedre bedriftshelsetjenestens kvalitet og samarbeid mellom BHT og bedriften. Listen kan brukes når man velger ny bedriftshelsetjeneste, for å kartlegge og synliggjøre BHTs krav til kompetanse eller følge opp avtalte tjenester.

Et viktig formål er å vise hvilke krav bedriftsledelsen og organisasjonen skal stille til en god bedriftshelsetjeneste.

Hver og en arbeidsgiver kjenner sin egen bedrift best og vi vil understreke at denne listen ikke er uttømmende.

Liste for bestilling av risiko- baserte helseundersøkelser fra bedriftshelsetjenesten

Bransjekunnskap		Helseundersøkelse	
Yrkessykdom, arbeidsrelatert sykdom, mulig helsepåvirkning	Eksposering	Helseundersøkelser - grupper	Helseundersøkelser - enkeltpersoner
Støvlungesykdommer:			Helseintervju/Vurderingssamtale, klinisk undersøkelse og:
Silikose	Kvarts og andre krystallinske silika. Eksposering ved sandblåsing. Aktuelt ved sandblåsing av for eksempel rammer på tunge kjøretøyer før lakkering. (Sandblåsing sjelden i vanlige bilskadeverksteder.)	Spørreskjema for lungesyntomer	Røntgenundersøkelser, spirometri
Obstruktive lungesykdommer:		Spørreskjema for lungesyntomer	Helseintervju/Vurderingssamtale, klinisk undersøkelse og:
KOLS	Irriterende støv, gass, røyk. Sveiserøyk og røyk fra andre varme arbeider. Eksposering for slipestøv fra karosserilegeringer som inneholder visse tungmetaller. Diseleksos.		Spirometri (longitudinell evaluering) Røntgenundersøkelse, eventuelt CT ved unormal spirometri
Kronisk bronkitt	Som for KOLS		Røntgenundersøkelse, spirometri
Allergisk astma og andre allergier:		Spørreskjema for lungesyntomer	Helseintervju/Vurderingssamtale, klinisk undersøkelse og:
Astma	Allergifremkallende kjemikalier. Isocyanater ved eksposering for lakkprodukter og lim. Isocyanater ved eksposering for støv, gasser og røyk fra varme arbeider. Anhydrider (visse epoksyprodukter). Eksposering for sveiserøyk og røyk fra andre varme arbeider.		Spirometri, PEF før/etter eksposering Allergitestning vurderes
Allergisk rhinitt og allergisk conjunctivitt (allergi i nesens og øyets slimhinner)	Diseleksos. Kjemiske stoffer som kan gi allergi i luftveiene er merket med R42. De fleste typer lim, tettingsmasse, fugemasse og kitt som brukes i bilskadeverksteder i dag inneholder stoffer som er allergifremkallende. Støv ved sliping av aluminiumslegeringer.		Allergitestning vurderes

Bransjekunnskap		Helseundersøkelse	
Yrkessykdom, arbeidsrelatert sykdom, mulig helsepåvirkning	Eksposering	Helseundersøkelser - grupper	Helseundersøkelser - enkeltpersoner
Andre lunge- og luftveissykdommer:			Helseintervju/Vurderingssamtale, klinisk undersøkelse og:
Akutt lungeinflammasjon i øvre eller nedre luftveier – akutt lungeødem	<p>Irriterende røyk, gass eller støv.</p> <p>Isocyanater i lakkprodukter og lim.</p> <p>Eksposering for ozon ved sveising som genererer lite sveiserøyk for eksempel MIG sveising.</p> <p>Nitrogenoksider som dannes ved MAG sveising kan gi skader på lungene.</p> <p>Damp, røyk, støv fra forskjellige tungmetaller som inngår i karosserilegeringer.</p> <p>Bruk av noen typer spraybokser.</p> <p>Se sikkerhetsdatablader.</p>		-
Hudsykdommer:			Helseintervju/Vurderingssamtale, klinisk undersøkelse og:
Kontakteksem, irriterende	Løsemidler, rengjøringsmidler, vått arbeid	Spørreskjema for hudsykdommer	-
Kontakteksem, allergisk	<p>Hudkontakt med forskjellige tungmetaller ved sliping av metalleder og sveisesøm.</p> <p>Hudkontakt med dibenzoylperoksid i herderen til polyestersparkel.</p> <p>Hudkontakt med epoksygrunninger og epoksy lim (bl.a. karosserilim), fugemasse, tettingsmasse og forskjellige andre limtyper som benyttes i skadeverksteder.</p> <p>Hudkontakt med isocyanater i herder til 2K lakkprodukter, lim og fugemasse.</p>		Allergitesting vurderes
Kontakturtikaria (elveblest)	Kontakt med latex, f.eks. i vernehansker (unngå vernehansker av latex).		Allergitesting vurderes
Fotokontaktreaksjoner	Tjærestoffer i dieseleksos.		Allergitesting vurderes
Acne	<p>Oljer.</p> <p>Halogenerte forbindelser i noen organiske rengjøringsmidler.</p> <p>Diklormetan i noen typer spraylim.</p>		-
Solar keratose	Sol/UV-stråling.		-

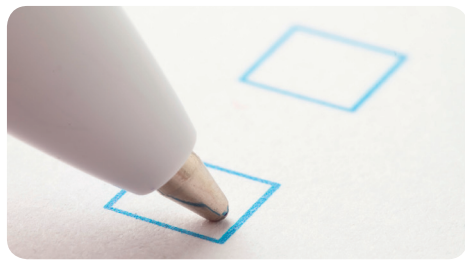
Liste for bestilling av risiko- baserte helseundersøkelser fra bedriftshelsetjenesten

Bransjekunnskap		Helseundersøkelse	
Yrkessykdom, arbeidsrelatert sykdom, mulig helsepåvirkning	Eksposering	Helseundersøkelser - grupper	Helseundersøkelser - enkeltpersoner
Nyresykdommer:			Helseintervju/Vurderingssamtale, klinisk undersøkelse og:
Akutt og kronisk nyresykdom	Kadmiumforbindelser i lodde- tråd og ved varmt arbeid på forskjellige stållegeringer som kan inneholde små mengder kadmium. Bly i karosseritinn. Klorerte organiske løsemidler i noen rengjøringsmidler. Diklormetan i noen typer spraylim. Se for øvrig sikkerhetsdata- blader.		Urinprøver, evt. nyrefunksjonsprøver
Sykdommer i nervesystemet:		Spørreskjema for nevropsykologiske symptomer (Ørebroskjema)	Helseintervju/Vurderingssamtale, klinisk undersøkelse og:
Toksisk encephalopati Hjerne- skade	Organiske løsemidler i ren- gjøringsmidler, lakkprodukter, sprayprodukter etc. som benyttes i bilbransjen. Karbonmonoksid fra eksos. Bly i karosseritinn.		-
Manganisme, manganindusert parkinsonisme	Ved sveising og varme arbei- der på karosserilegeringer som inneholder mangan.		Nevrologisk undersøkelse
Polynevropati	Organiske løsemidler i en rekke forskjellige produkter (se ovenfor). Mekanisk trykk ved avklem- ming av nerver for eksempel hvis man arbeider mye på knærne. Organofosfater i hydraulikk- oljer.		Nevrologisk undersøkelse
Sykdommer i sanseorganer:			Helseintervju/Vurderingssamtale, klinisk undersøkelse og:
Støybetinget hørselstap	Støy, over tid eller plutselig. Samtidig eksponering for støy og organiske løsemidler, spesielt styren (i polyester- sparkel), xylene (bl.a. i en rekke lakk- og rengjøringsproduk- ter) og toluen (bl.a. i lakk- produkter).		Audiometri

Bransjekunnskap		Helseundersøkelse	
Yrkessykdom, arbeidsrelatert sykdom, mulig helsepåvirkning	Eksposering	Helseundersøkelser - grupper	Helseundersøkelser - enkeltpersoner
Kreftsykdommer:			Helseintervju/Vurderingssamtale, klinisk undersøkelse og:
I blod- og lymfedannende organer			-
Leukemi	Benzen er klassifisert som kreftfremkallende og inngår i vanlig motorbensin.		Blodstatus vurderes Biologisk overvåking vurderes
I hud	Mineraloljer. PAH forbindelser fra diesel-eksos. UV-stråling fra solstråling, fra sveising og UV-tørking av lakkprodukter.		-
I lunger og luftveier			-
Nesehule og bihuler	Kromforbindelser som inngår i noen sinkromatgrunninger som brukes ved lakkering av tunge kjøretøyer. Varme arbeider og sliping på karosseristål som inneholder nikkel- og kromlegeringer. Formaldehyd som kan frigjøres ved varme arbeider på lakkerte flater.		-
Nesesvelg	Formaldehyd som kan frigjøres ved varme arbeider på lakkerte flater.		-
Lunger	Sliping og varme arbeider på karosseristål leget med forskjellige typer tungmetaller (beryllium, kadmium, krom (6-verdig), nikkel og deres forbindelser). Kvarts og andre krystallinske silika brukt ved sandblåsing (tunge kjøretøyer). PAH-forbindelser i dieseleksos.		Røntgenundersøkelser, CT hos høyrisikogrupper
Kreft uten spesifisering	Kreftfremkallende stoffer i gruppe 2 og 3 (se sikkerhetsdatablader). Dieselolje. Etylbenzen som finnes i en rekke kjemikalier som benyttes i bilbransjen, styren i polyestersparkel og diklormetan i spraylim.		-

Liste for bestilling av risiko- baserte helseundersøkelser fra bedriftshelsetjenesten

Bransjekunnskap		Helseundersøkelse	
Yrkessykdom, arbeidsrelatert sykdom, mulig helsepåvirkning	Eksposering	Helseundersøkelser - grupper	Helseundersøkelser - enkeltpersoner
Infeksjoner/Smitte			Helseintervju/Vurderingssamtale, klinisk undersøkelse og:
Legionella	Smittestoffer i arbeidsatmosfæren fra kjøletårn og dusjanlegg.		Antistoffer i høyrisikogrupper vurderes
Muskel- og skjelettsykdommer:		Spørreskjema om symptomer og belastninger	Helseintervju/Vurderingssamtale, klinisk undersøkelse og:
Skuldertendinit (senebetennelse i skulder)	Gjentatte belastninger av skulderleddet. Bruk av vibrerende verktøy.		-
Lateral epikondylitt (tennisalbue)	Gjentatte belastninger av albuen.		-
Tendovaginit (seneskjedefbetennelse) i underarm og håndledd	Gjentatte belastninger av underarm og håndledd.		-
Karpaltunnelsyndrom	Gjentatte belastninger, bruk av vibrerende verktøy.		-
Slimposebetennelse i kne eller albuen	Direkte mekanisk trykk mot kne eller albue.		-
Andre belastningslidelser i muskel- og skjelettsystemet	Gjentatte belastninger, tunge løft.	Spørreskjema	-
Eksisterende helsesvikt i form av belastningslidelser eller disposisjon for slike	Fysiske belastninger.		Vurdering av behov for forebyggende tiltak og tilpasset arbeid
Psykiske lidelser:			Helseintervju / Vurderingssamtale og:
Posttraumatisk stresslidelse	Traumatiske hendelser av katastrofeliggende natur.		-
Stress – dårlig trivsel		Spørreskjema om trivsel og symptomer	-
Psykisk lidelse	Psykiske belastninger.		Vurdering av behov for tilpasset arbeid

Bransjekunnskap		Helseundersøkelse	
Yrkessykdom, arbeidsrelatert sykdom, mulig helsepåvirkning	Eksponering	Helseundersøkelser - grupper	Helseundersøkelser - enkeltpersoner
Andre sykdommer:			Helseintervju/Vurderingssamtale, klinisk undersøkelse og:
Metallfeber og polymerrøykfeber	Metallfeber/sveisefeber/polymer-røykfeber på grunn av forgiftning ved innånding av sveiserøyken.		-
Sykdommer i kar og nerver i fingre og underarmer (hvite fingre)	Arbeid med vibrerende håndbetjent verktøy.		Nevrologisk undersøkelse
Øyeskader	Splinter i øyet ved arbeid med vinkelslipere og tilsvarende verktøy (svært vanlig i bilskadeverksteder).		-
Andre mulige påvirkninger/ sykdommer	Andre eksponeringer med mulig helseskade		Helseintervju/Vurderingssamtale, klinisk undersøkelse og:
Forplantningsskader, Arvestoffskader	Styren i polyestersparkel er klassifisert som arvestoffskadelig. Nikkelforbindelser er klassifisert som arvestoffskadelig (i tillegg til å være kreftfremkallende).	Spørreskjema om symptomer	-
Reproduksjonsskader, fosterskader	Kjemikalier som inneholder toluen og n-heksan kan forårsake fosterskade. Andre kjemikalier merket R63 :Kan forårsake fosterskade). Se sikkerhetsdatablader. Kjemikalier som inneholder stoffer som er merket R60/61 (Kan skade forplantningsevnen/Kan gi fosterskade). Se sikkerhetsdatablader. Blykromatforbindelser som inngår i et fåtall røde og gule billakkfarger (de fleste er i dag erstattet med ikke farlige pigmenter). Bly ved tinnsparkling. Kobolt og koboltforbindelser som inngår som forurensning i nikkel i tilsetningsmaterialer ved sveising på legert stål. N-metyl-2-pyrrolidon i rengjøringsmidler. Se sikkerhetsdatablader.		-

Liste for bestilling av risiko- baserte helseundersøkelser fra bedriftshelsetjenesten

Bransjekunnskap		Helseundersøkelse	
Yrkessykdom, arbeidsrelatert sykdom, mulig helsepåvirkning	Eksposering	Helseundersøkelser - grupper	Helseundersøkelser - enkeltpersoner
Lungesykdommer Hudsykdommer	Eksposering (eventuelt blandingseksposering) for væsker, støv, gasser, røyk av kjemikalier som er irriterende eller allergifremkallende og som ikke er omtalt ellers i veiledningen. Se sikkerhetsdatablader.	Spørreskjema om symptomer	Spirometri, røntgenundersøkelser.
Blyforgiftning	Eksposering for bly ved tinnsparkling.		Biologisk overvåkning, bly i blod.
Kvikksølvforgiftning	Eksposering for kvikksølv.		Biologisk overvåkning vurderes Kvikksølv i blod og urin.
Mulig helseskade	Elektromagnetisk stråling.		-
Mulige systemskader	Nanopartikler.		-
Fosterskader			Helseintervju/Vurderingssamtale, klinisk undersøkelse og:
Følger etter kjemikalier	<p>Kjemikalier som inneholder toluen og n-heksan kan forårsake fosterskade. Andre kjemikalier merket R63 (Kan forårsake fosterskade). Se sikkerhetsdatablader.</p> <p>Kjemikalier som inneholder stoffer som er merket R60/61 (Kan skade forplantningsevnen/Kan gi fosterskade). Se sikkerhetsdatablader.</p> <p>Blykromatforbindelser som inngår i et fåtall røde og gule billakkfarger (de fleste er i dag erstattet med ikke farlige pigmenter).</p> <p>Bly ved tinnsparkling.</p> <p>Kobolt og koboltforbindelser som inngår som forurensning i nikkel i tilsetningsmaterialer ved sveising på legert stål.</p> <p>N-metyl-2-pyrrolidon i rengjøringsmidler. Se sikkerhetsdatablader.</p>	Forebyggende samtale med alle kvinner (og evt. menn) i fertil alder	-

**Helseattester knyttet til spesifikke arbeidsoperasjoner/
oppgaver (listen er ikke uttømmende)**

Fornyng av sertifikater

Helseundersøkelse av alle som utsettes for farlige kjemikalier.

Særlig krav om helseundersøkelse ved arbeid med bly og blyforbindelser.

Helseundersøkelse med hensyn på astma/allergi før arbeid med isocyanater?

Register over de som arbeider med kreftfremkallende eller arvestoffskadelige kjemikalier og bly.

